

Природні комплекси материків та океанів.

Широтна зональність і висотна (вертикальна) поясність.

Мета: продовжити формування світоглядної ідеї про цілісність географічної оболонки Землі; розширити знання учнів про географічну оболонку, географічні пояси, природні зони світу; розвивати вміння узагальнювати знання, робити логічні висновки; продовжити формування навичок і вміння роботи з географічними картами, аналізувати їх.

Обладнання: підручник, презентація, атлас, зошит.

Тип уроку: комбінований

Основні поняття: географічний пояс, природна зона, широтна зональність, висотна поясність.

Хід уроку

I. Організація класу

II. Актуалізація знань

Понятійний диктант: кліматичний пояс, кліматична діаграма, географічний пояс, природна зона, широтна зональність, висотна поясність.

ПРИГАДАЙТЕ

- Що називають природною зоною?

— частина географічного поясу з однорідними кліматичними умовами

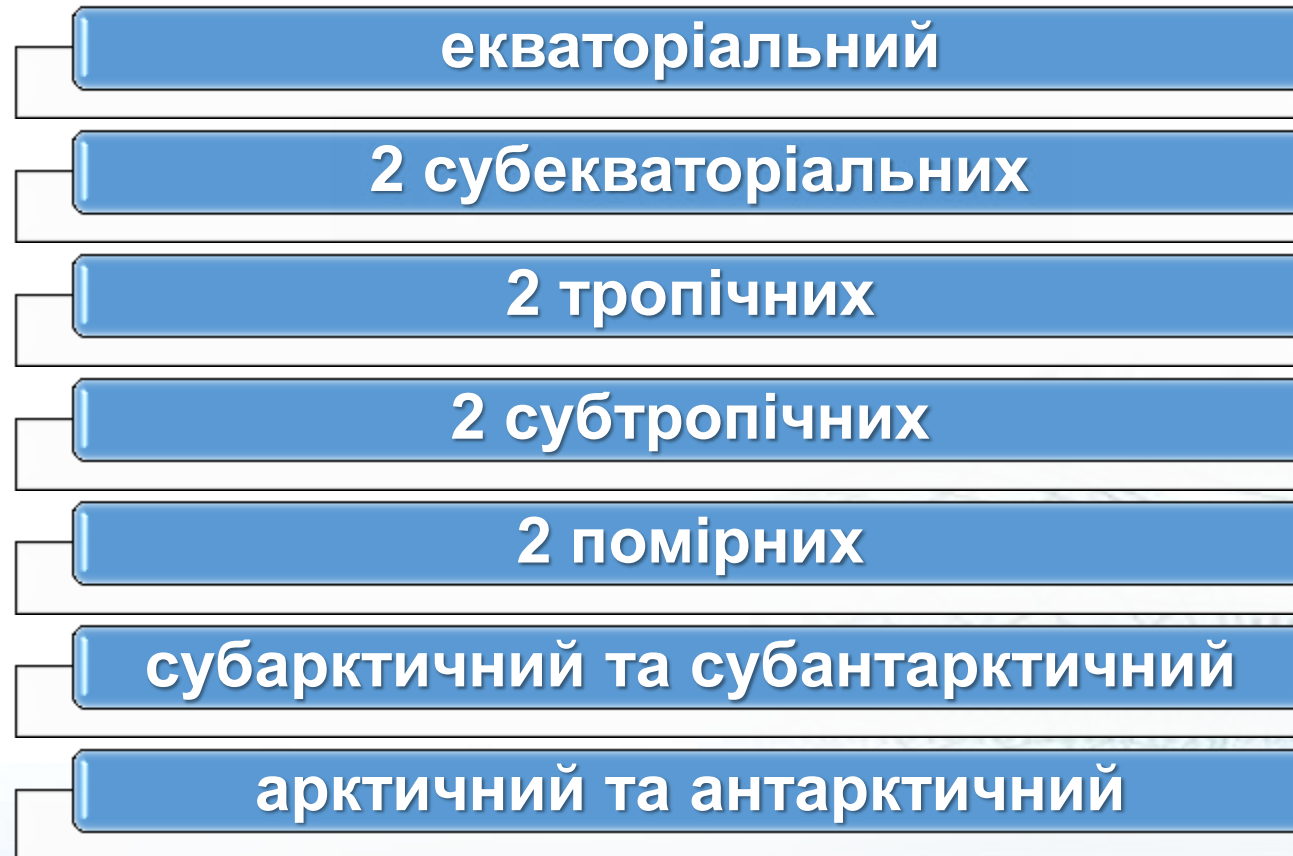
- Які природні зони розрізняють на Землі?

ПОШИРЕННЯ ГЕОГРАФІЧНИХ ПОЯСІВ І ПРИРОДНИХ ЗОН

Географічні пояса

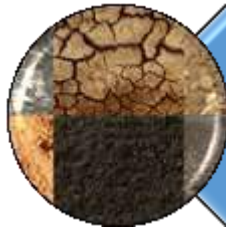
— це природні комплекси, які широкими смугами простягаються у широтному напрямку і змінюють один одного від екватора до полюсів

Різне співвідношення **тепла й вологи** у межах одного географічного поясу зумовлює його поділ на **природні зони**
Кожна природна зона характеризується

певним кліматом

ґрунтами

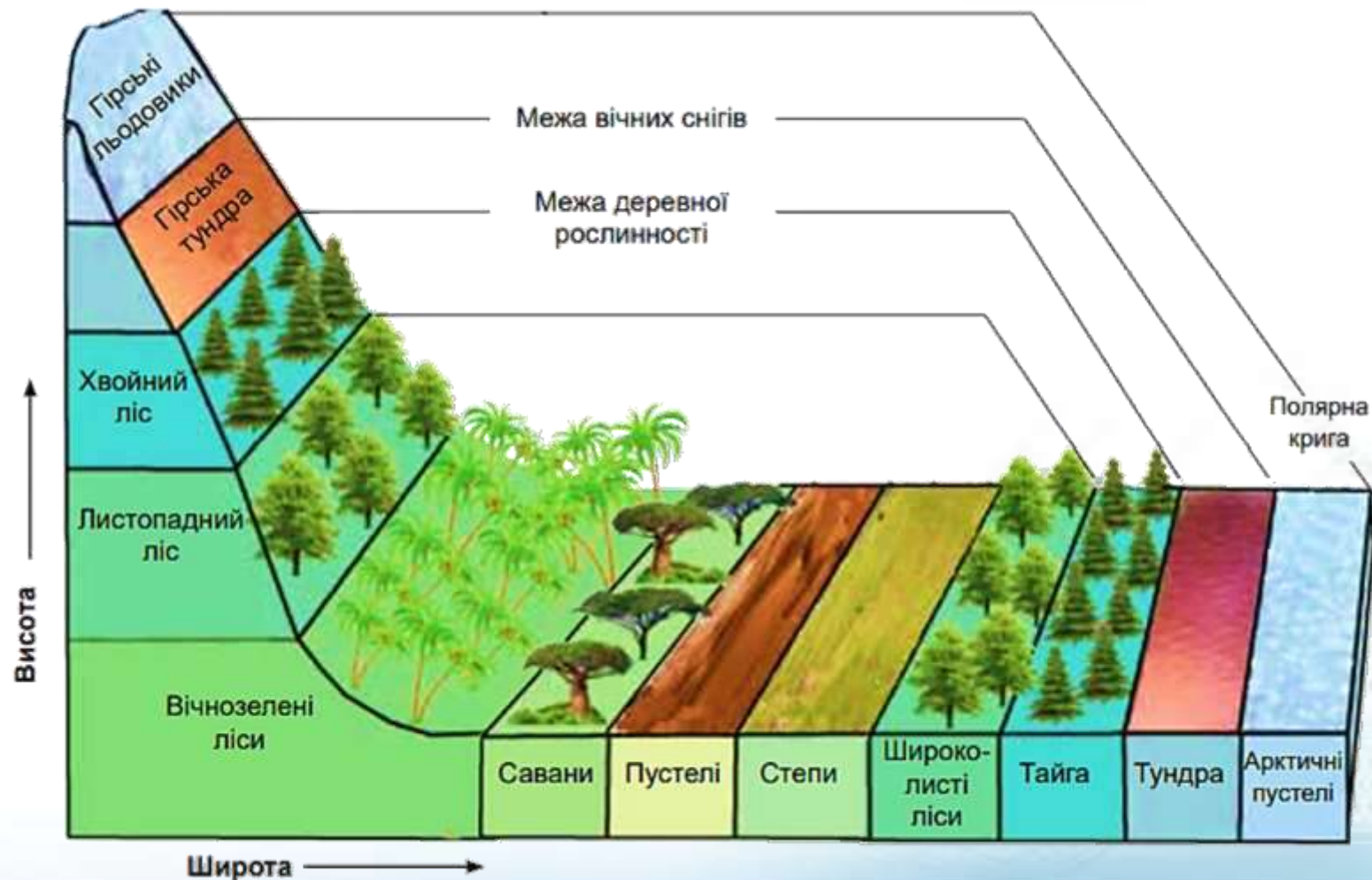
рослинністю

тваринним світом

- Розміщення природних зон підпорядковане географічній зональності — вони змінюються від екватора до полюсів (**широтна зональність**)
- Зміна природних зон у горах з висотою називається **висотною (вертикальною) поясністю**

Вологі екваторіальні ліси

- Вологі екваторіальні ліси ростуть в екваторіальному поясі, утворюючи три окремі масиви — у Південній Америці, Африці, Азії.
- Ґрунти — червоно-жовті фералітні.
- В екваторіальних лісах живуть тварини, які здатні лазити по деревах і живитися їхнім листям і плодами. Це — комахи, різні птахи, мавпи, змії і ящірки. Найбільшим хижаком є леопард.

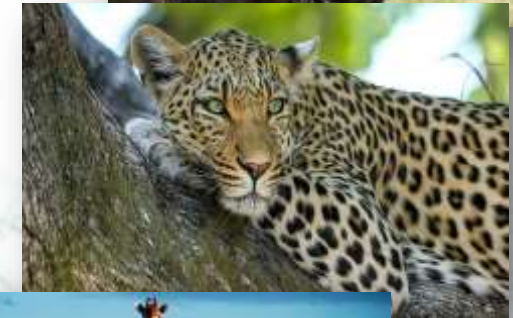
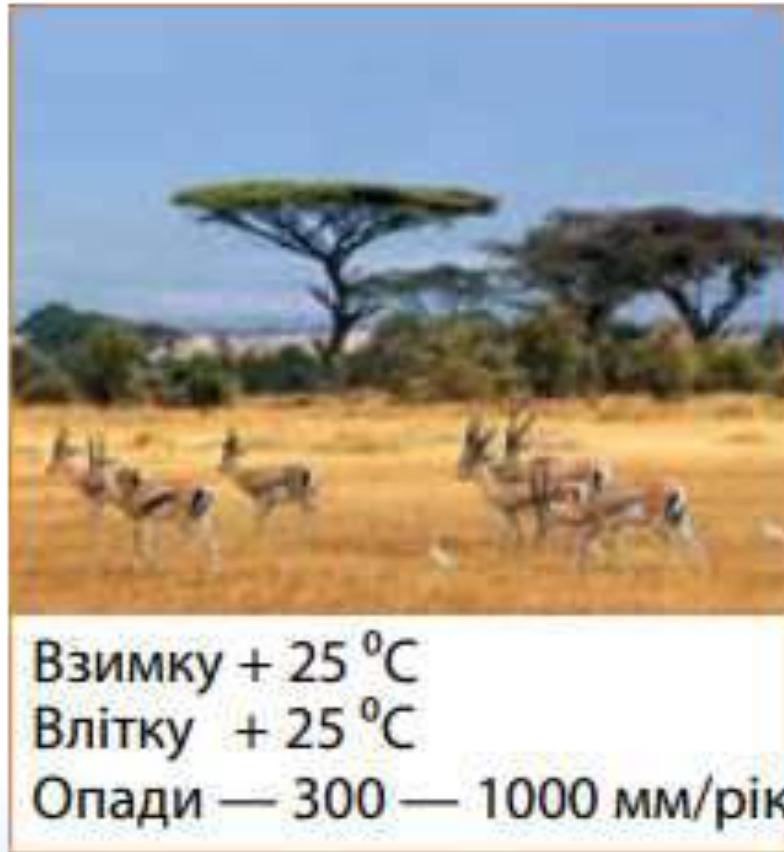
Взимку + 25 °C
Влітку + 25 °C
Опади — 2000 мм/рік

Савани

- В савані поширені червоно-бурі ґрунти.
- Тваринний світ саван надзвичайно багатий. Насамперед, дуже різноманітні травоядні: антилопи, жирафи, зебри, буйволи, слони, бегемоти, носороги.

➤ Серед хижаків поширені леви, леопарди, гепарди, гієни, шакали. Багато мавп. Водяться найбільші птахи — страуси.

Пустелі

- — це природна зона з різкою нестачею вологи і розрідженим рослинним покривом. Кількість опадів не перевищує 200 мм на рік
- Там живуть дрібні комахи, якими живляться павуки, скорпіони, ящірки, птахи. Ними, в свою чергу, живляться нічні хижаки шакал, смугаста гієна, лисиця фенек.

Взимку + 15 °C
Влітку + 35 °C
Опади — 100 мм/рік

Степи

- — це безліса зона помірного поясу. Натомість степи мають багатий трав'яний покрив.
- Серед трав переважають злаки.
- Під пишною рослинністю, яка щорічно відмирає і утворює багато органічних решток, утворилися родючі ґрунти - чорноземи і каштанові.
- Тварини — здебільшого гризуни

Взимку - 12 °С
Влітку + 24 °С
Опади — 400 мм/рік

МІШАНІ І ШИРОКОЛИСТІ ЛІСИ

- Ця зона поширена в Євразії і Північній Америці. Широколисті ліси утворені дубом, буком, грабом, липою, кленом, в'язом
- У мішаних лісах поєднуються листяні і хвойні (ялина, сосна) породи дерев. У лісах водиться багато тварин: лось, благородний олень, косуля, кабан, вовк, борсук, лісова куниця, заєць, білка.
- Із птахів — звичайні дятел, синиця, дрозд, зяблик, тетерук.
- Ґрунти там дерново-підзолисті

Взимку - 8... - 16 °C
Влітку + 20 °C
Опади — 800 мм/рік

Тайга

- Температури змінюються від -50°C до $+30^{\circ}\text{C}$ протягом року, при цьому 8 і більше місяців середня температура менша за $+10^{\circ}\text{C}$. Літо коротке, але досить тепле та вологе
- Ліси тайгового типу переважно складені хвойними породами, серед яких домінують модрина, ялина, сосната ялиця
- З тварин: ведмеді, вовк, амурський тигр, сови, орли, орлани, лисиці, гризуни, рись, леопард, кабани, ведмеді, єноти, дрозди, комахи, крук, беркут, куріпки.

Взимку - $24\ldots - 30^{\circ}\text{C}$
Влітку $+ 19^{\circ}\text{C}$
Опади — 600 мм/рік

Тундра і лісотундра

- Безліса природна зона, що простягається в субарктичному поясі.
- Клімат там суворий з тривалою холодною зимою ($-30\ldots-40\text{ }^{\circ}\text{C}$) і коротким прохолодним літом (до $+12\text{ }^{\circ}\text{C}$)
- Внаслідок промерзання ґрунтів і гірських порід утворюється багаторічна мерзлота.
- Через брак тепла і достатньої кількості вільної вологи дерева в тундрі не ростуть.

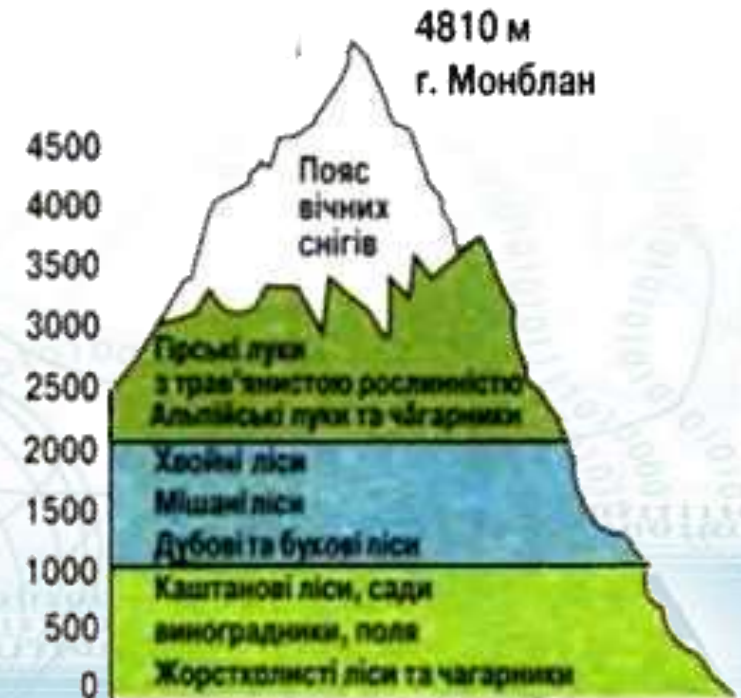
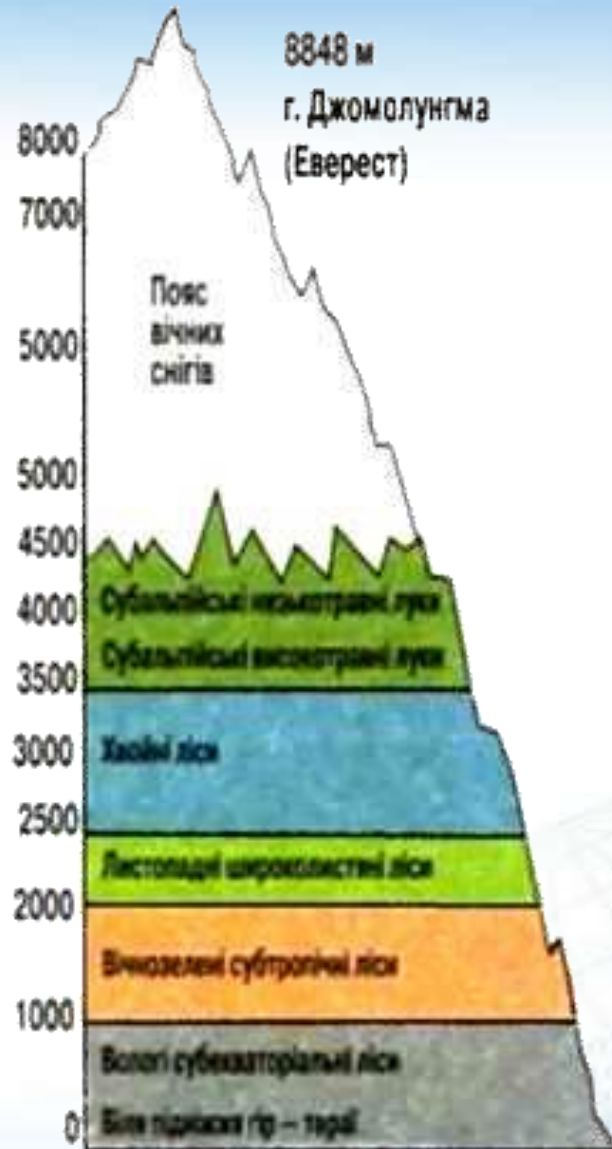
АРКТИЧНІ ПУСТЕЛІ.

- Це зона льодяних пустель, яка поширена на островах Північного Льодовитого океану
- Там панує суворий арктичний клімат. Сніговий покрив тримається 300 днів на рік. На невеликій глибині залягає багаторічна мерзлота.
- Рослинність і тваринний світ дуже бідні:
- лишайники, мохи, полярний мак, куріпкова трава
- північний олень, білий ведмідь, песець,

ВЕРТИКАЛЬНА ПОЯСНІСТЬ

- У горах водночас зі зміною температури повітря і кількості опадів також відбувається зміна природних зон, але не в горизонтальному напрямку, а у вертикальному.

Практикум. Працюємо з атласом

Кліматичний пояс	Географічний пояс	Природна зона	На яких материках
Екваторіальний	Екваторіальний	Вологі екваторіальні ліси	Африка, Південна Америка
Тропічний			

Висновок: Який географічний пояс має найбільше природних зон, який – найменше? На якому материку найбільше поясів і природних зон? Чому?

ПІДСУМУЄМО

- **Географічні пояси — це природні комплекси, що широкими смугами простягаються у широтному напрямку**
- **Природні зони — природні комплекси, що мають характерні їм тип клімату, ґрунти, рослинність, тваринний світ і які закономірно змінюються від екватора до полюсів**
- **Висотна поясність — закономірна зміна природних зон з висотою в горах**

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Повторити п 9, вчити поняття. Заповнити таблицю (16 слайд)

Переглянути відео

<https://ua.pistacja.tv/video/geo50132-pryrodni-kompleksy-materykiv?playlist=1382>

Творча робота «Складаємо пазли»: підготувати «пазл» природної зони : намалювати малюнок, який відповідає вигляду природної зони(рослини, тварини, рельєф)

